

korte mededelingen

Steenloper met kleurringen op Vlieland

Op 6 augustus 1977 zag ik op het Noordzeestrand van Vlieland een adulte Steenloper, die om zijn poten drie kleurringen en een aluminium ring droeg. Om het linkerloopbeen was een gele en een oranje kleurring aangebracht, de gele bovenaan. Om het rechterloopbeen droeg de Steenloper een rode kleurring en boven het loopbeen een aluminium ring, waarvan ik het nummer niet kon aflezen. Toch maakte de kleurencombinatie individuele herkenning mogelijk. Op 10 augustus 1977 zag ik de Steenloper voor de tweede keer. Ik nam contact op met mr. A. J. Prater, de coördinator van de Coastal Wader Research Group. Hij berichtte mij onlangs dat deze Steenloper op 23 november 1976 als juveniel geringd was te Coatham Sands (Teessmouth), Redcar, Yorkshire, Engeland, coördinaten 54° 38'N., 1° 09'W. De ring met nummer CJ 01.274 werd aangebracht door medewerkers van de Durham University. Bijzonderheden van de twee waarnemingen: eerste waarneming op 6.8.1977 om 7.30 uur op het Noordzeestrand, bij pier 48. De geringde Steenloper foerageerde solitair. Tweede waarneming op 10.8.1977 om 8.00 uur op het Noordzeestrand, bij pier 55. Deze keer was de geringde Steenloper in gezelschap van zeven soortgenoten. Ook zag ik op 10 augustus de eerste juveniele Steenloper en enkele Paarse Strandlopers; voor Vlieland een vroege waarnemingsdatum voor de Paarse Strandloper.

● G. J. Gerritsen, Bilderdijkstraat 54, Zwolle.

Ganzenverliezen door bliksem

Meer dan 100 Kleine Rietganzen en Rietganzen werden op 3 januari 1978 langs de ondiepe kustwateren van de Norfolk Wash door bliksem gedood toen zij door het ongewoon heftige onweer verontrust werden en dit aanleiding gaf tot opstaan. De getroffen ganzen heeft men niet tezamen, maar solitair of in kleine groepjes langs de weg die het onweer volgde, aangetroffen.

Vrijwel op de zelfde plaats werden, naar ambtelijke berichten melden, op 8 februari 1905 bij een dergelijk hevig onweer 19 wilde ganzen door bliksem gedood (Wild und Hund : 81 (1): 24 en Nederlandse Jager 83 (3): 93). De diepe storm-depressie van 3 januari 1978 waarover in ons vorige nummer (pag. 59-61) wordt geschreven heeft dus nog op meer plaatsen slachtoffers achtergelaten.

In het artikel van Th. Smit en Th. Bakhuizen (Het Vogeljaar 26 (2): 59-61) is op pag. 59 een onjuistheid geslopen. Het derde gebied lag in de omgeving van Emmerich (Niederrheingebied) en niet bij de Duitse Noordzee-eilanden. Het betrof hier Emmericher Insel in de Bylerward en Salworth ten zuidoosten van Emmerich.

Tafeleend als bliksem-slachtoffer

Dinsdag 3 januari om ± 12.00 uur was het erg slecht weer op de vliegbasis Twenthe (zie ook 'Het Vogeljaar' 26 : 59-61). Een collega van mij was op dat ogenblik de donkere lucht aan het bekijken. Hij zag drie eenden overvliegen, hetgeen, zeker op een vliegveld, niets bijzonders is. Na een oorverdovende klap van het juist passerende onweer, zag hij twee eenden doorvliegen en één afzwaaien. Nog niets vermoedend reed hij in zijn auto weg. Enige honderden meters verder zag hij op één der rolbanen een dode eend liggen. Het dode dier was nog warm en bleek na een grondige inspectie een verbrand achterwerk en verbrijzelde poten te hebben. Opeens herinnerde hij zich het voorval dat hij net gezien had. Door de lichtflits moet de eend geraakt zijn en naar beneden zijn gekomen. De betreffende eend kon gedetermineerd worden, daar ik de kop in de vuilniston heb teruggevonden. Het was een mannetjes Tafeleend, waarvan er zich in het waterwingebied van de gemeente Enschede, naast de vliegbasis Twenthe gelegen, enige tientallen in deze tijd van het jaar ophouden.

● Harm A. Vonk, Bolkskamp 7, Oldenzaal.

Nachtelijke zang van enkele zangvogels

Het is bekend dat er een relatie bestaat tussen de lichtintensiteit en de zangactiviteit. Bij elke vogelsoort ligt deze verhouding weer anders. Dit verschil is het gemakkelijkst te horen als men op een avond in mei door het bos loopt. Tussen 5 en 7 uur hoort men alle vogels uit volle borst zingen, later neemt het aantal zingende soorten af, en als het begint te schemeren hoort men alleen de Vink, Winterkoning, Merel, Zanglijster en Roodborst nog. De laatste genoemde sluit om ongeveer half tien zijn zang, als het bijna donker is.

Het is logisch dat deze tijden alleen voor de maand mei gelden; in de andere maanden liggen de tijden anders omdat de zon dan later/eerder ondergaat. Ook 's morgens is er sprake van een bepaalde volgorde; denkt u maar aan de vroege merelconcerten als het nog donker is.

Het grootste deel van onze vogelwereld is overdag actief, maar er zijn ook soorten die alleen 's nachts zingen, zoals de rallen en de meeste uilen (de Velduil uitgezonderd, die jaagt ook regelmatig overdag). Snor, Blauwborst, Bosrietzanger en de Nachtegaal zijn enkele soorten die zowel 's nachts als overdag actief zijn. Nu is gebleken dat de zang- en balts-activiteiten van deze zgn. nachtzangers extra gestimuleerd worden bij volle maan. Bij zwaar bewolkt weer of regen zal men deze vogels weinig of niet horen.

Ook blijkt bijvoorbeeld de Roodborst eerder met zijn zang te beginnen als de lucht onbewolkt is. Hoe sterker de bewolking, des te later begint de zang. Dit verschil kan 5 tot 20 minuten bedragen. Het komt voor dat deze vogel ook 's nachts bij volle maan zingt. Ook andere niet specifieke nachtvogels blijken 's nachts te zingen. Zo kunnen we in 'Het Vogeljaar' (jrg. 24: 167) lezen dat op 19 februari 1975 om 10 uur een Merel voor een periode van ongeveer 5 minuten zijn zang liet horen. De waarnemer heeft de indruk dat de lantaarns en winkelverlichting wel van invloed geweest kunnen zijn.

Deze waarneming werd vermeld als reactie op een stukje in het augustusnummer 1975, over de nachtelijke zang van een Heggemus om ongeveer kwart over elf in de maand juni (jrg. 23: 168).

Licht van de lantaarns had volgens de waarnemer *geén* invloed op de plaats waar de vogel zong. Een vreemde zaak, waarvoor geen verklaring gegeven kan worden, althans niet door mij. Het lijkt mij dat het licht toch invloed op de vogel gehad moet hebben, dit vermoeden wordt versterkt door mijn waarnemingen van nachtelijke zangactiviteiten van de Roodborst, en Heggemus.

— Texel, 16 april 1976. 22.00 uur. Ik loop met iemand over de Rozendijk, welke zeer spaarzaam door lantaarns wordt verlicht. Aan de ene zijde bevinden zich weilanden, aan de andere kant naaldbos met overwegend Grove Den. Vooral langs de berm komt struikbegroeiing voor (Lijsters en Vlier). Er is op dit tijdstip weinig verkeer. Een personenwagen rijdt met groot licht over de dijk, zodat een gedeelte van de berm verlicht wordt. Plotseling begint een Heggemus uit volle borst te zingen, doch maakt zijn liedje niet af, en stopt net zo plotseling als hij begonnen is. We konden helaas niet nagaan of dit gedrag vaker voorkwam, want in het volgende half uur kwam er geen verkeer langs. De zang heeft enkele seconden geduurd, ongeveer die tijd waarin de struik door de auto belicht werd. Opvallend is de snelle reactie op het licht, en de even snelle stop. Misschien is het te vergelijken met een schreeuw van een persoon die van iets schrikt.

Rotonde Berekuil te Utrecht, eerste week van mei 1976. 22.00 uur. Constante zang (d.w.z. de hele strofe werd steeds uitgezonden), van een Heggemus. De straatverlichting van de Berekuil was ook hier van invloed, de plaats waar de vogel zich bevond werd duidelijk verlicht.

— Rijksweg Utrecht-Zeist, 6 en 8 mei 1976, resp. 21.00 en 24.00 uur.

Bij een straatlantaarn zit beide avonden een Roodborst constant te zingen. Afstand vogel-lantaarn bedroeg niet meer dan 2 à 3 meter. Opvallend was dat deze vogel bij een 'witte' lantaarn zong, de enige in deze omgeving; de andere waren natriumlampen, die m.i. minder lichtintensief zijn.

In deze drie gevallen is de oorzaak van de zang het licht, i.c. kunstlicht. Hieruit mag misschien zeer voorzichtig geconcludeerd worden dat de vogel geen onderscheid maakt tussen zonlicht en kunstmatig licht. Het zou interessant zijn als er nog meer voorbeelden voorhanden waren, maar ik heb de indruk dat er aan dit verschijnsel erg weinig aandacht wordt besteed. Misschien helpt dit artikeltje een beetje?

● Bob Loos, Minervaplein 5, Utrecht.

Die besten Sängers unserer Vogelwelt

Op deze plaat met 13 hoorscènes en 25 vogelgeluiden (Merel, Zanglijster, Wielewaal, Koekoek, Roodborst, Kramsvogel, Zwarte en Gekraagde Roodstaart, Nachtegaal, Boomklever, Koolmees, Pimpelmees, Spreeuw, Winterkoning, Boompieper, Veldleeuwerik, Vink, Groenling, Fitis, Tjiftjaf, Fluitr, Zwartkop, Tuinfluiter, Bosrietzanger en Spotvogel.) Een 30 toeren, langspeelplaat in stereo. Opnamen Hubert Reisinger. Met 755 kleurillustraties van Bertel Bruun en tekst van Claus König.

Uitg. Franckh'sche Verlagshandlung/Kosmos Verlag, Stuttgart 1. Prijs DM 39,50.

Vreemd gedrag van Turkse Tortels

Tijdens waterwildtellingen op 31-12-76 te Alphen aan den Rijn was ik getuige van een voor mij tot dan nog onbekend gedrag van de Turkse Tortels, een en ander gebeurde als volgt:

Uit noordwestelijke richting kwam een grote groep Turkse Tortels (ongeveer 25 exx.) aanvliegen, uit deze groep ging 1 ex. lager vliegen en vloog ongeveer 5 meter boven het wateroppervlak van de Rijnhaven in Alphen-West. Plotseling ging de vogel nog lager vliegen, tot vlak over het wateroppervlak, daarna spreidde het de vleugels en de staart en bleef ongeveer 5 seconden al biddend boven het wateroppervlak hangen, toen liet de vogel zich in het water vallen en bleef ongeveer 5 seconden met gespreide veren op het oppervlak drijven, en vloog toen weer op, hetzelfde herhaalde zich ongeveer 30 meter verderop weer.

Waarnemingsomstandigheden:

plaats: Alphen aan den Rijn, Rijnhaven;

tijd: ± 10.45 uur;

weer: lichte dooi, alles onder sneeuw, de haven voor drievierde bevroren.

Het werd waargenomen met een 20 x 50 verrekijker op ongeveer 15 meter afstand, ik was de enige die toen aanwezig was, het zelfde heb ik nadien nog een maal gezien en wel op 21-6-77, op de zelfde plaats. Wie kan mij dit gedrag verklaren? Is dit een badende vogel geweest, of was de vogel oververmoeid? Laatst lijkt mij uitgesloten, omdat de vogel na twee keer in het water te zijn gevallen met krachtige slagen de groep achterna vloog.

● P. de Knijff, Ahornstraat 15, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-92186.

De betekenis van het Desio-gebeuren

In deze gestencilde bundel van 145 pagina's wordt de betekenis van het Desio-gebeuren en hetgeen daar aan vooraf is gegaan uitgebreid behandeld in zeven delen. Kranten-artikelen, brieven en telegrammen, evenals artikelen verschenen in tijdschriften worden hierin volledig weergegeven waarmee nog eens in extenso het werk van Ernst Bartels en de Stichting Mondiaal Alternatief naar voren wordt gebracht. Het is goed dat deze

gevoerde strijd nog eens is vastgelegd. Het trekvogelmonument met de bronzen plaque ter nagedachtenis van Ernst Bartels in Desio (Lombardije) bij Milaan is een bedevaartplaats geworden in het hof van de leeuw.

Nadere inlichtingen bij Stichting Mondiaal Alternatief, Vondellaan 37 zw., Zandvoort, 02507-6296.

Spreeuw met vergroeide snavel

Op het in de tuin gestrooide brood zat, als gewoonlijk, een troepje mussen. Zij hadden gezelschap van een Spreeuw. Toen ik naar buiten ging, vlogen de mussen weg maar de Spreeuw bleef doorgaan met pikken, ook toen ik betrekkelijk dichtbij kwam. Het viel mij toen op, dat dat nogal moeizaam ging en dat hij in het gras leek te pikken; het leek wel wat op het uit de grond trekken van een worm door een Merel. Bij nadere beschouwing bleek de snavel sterk verlengd (wel 2x de normale lengte) en enigszins naar beneden gebogen (iets wulp-

achtig). Voorzover ik kon zien was alleen de ondersnavel doorgegroeid.

Ik ging terug om de camera onbetelens te halen. Toen ik weer in de tuin kwam, zaten de mussen er ook weer maar toen ik iets dichterbij kwam, vlogen zij weer op en ditmaal vloog de Spreeuw mee, helaas niet als de mussen in de dichtbij staande struiken en bomen, maar ver weg.

De Spreeuw zag er niet erg welvarend uit, Zijn waarschijnlijk hongerige toestand zou zijn mindere schuwheid en misschien ook het — solitair — rondzwerven kunnen verklaren. Ik heb de Spreeuw nadien niet meer gezien.

Is zoiets meer bekend? Van vogels kan ik mij dat niet herinneren.

● Ir. F. E. Wilmer, Huyghenslaan 18, Arnhem.

Zanglijster met vergroeide snavel

Vrijdag 10 maart 1978 vond ik 's middags op één der parallelwegen van de vliegbasis Twenthe een dode Zanglijster. Zoals ik altijd bij dode vogels doe, keek ik even of hij of zij geringd was.

Ik was erg verbaasd toen ik zag hoe de vogel er uitzag. Deze had een misvormde boven-snavel, die met een erg scherp gebogen punt, links naar boven wees. De snavel stak door de huid van de hals. Waarschijnlijk is de vogel bezig geweest zich te poetsen en is de snavel bij deze handeling door de huid gestoken. Hierbij was de kop naar rechts gedraaid. Bij het naar links bewegen kon de kop niet meer terug in de normale positie, daar de punt naar links wees en zodoende als weerhaak werkte. Dat de vogel door een dergelijke handicap niet eerder aan zijn einde is gekomen, heeft mij zeer verbaasd.

● Harm A. Vonk, Bolkskamp 7, Oldenzaal.

Voorkom doodvliegen van vogels tegen grote glasruiten

Het doodvliegen van vogels tegen grote glassoppervlakten blijft nog steeds ernstige zorg wekken. Niet alleen tijdens de trektijd, maar ook bij het verdedigen van het territorium in het voorjaar. Bij de bouw van moderne huizen, kantoorgebouwen of stationshallen worden soms grote glazen wanden aangebracht zoals bij verbindingsgangen tussen twee gebouwen, wandelgangen, windschermen en dergelijke. Om doodvliegen tegen te gaan kan men de grote vlakken wat 'breken' door plastic zelfklevende vogelsilhouetjes te gebruiken met afbeeldingen van Kieviten, uilen of een Buizerd. Deze silhouetten zijn per vel voor respectievelijk f 3,50 en f 4,50 per stuk verkrijgbaar bij 'Vogelbescherming'. Bij het gebruik dient men zich wel te bedenken dat tegen een lichte achtergrond slechts donkere silhouetjes afdoende zijn en bij een donkere achtergrond moet men lichtgekleurde silhouetjes gebruiken. De silhouetten zijn aan één zijde bedrukt.

Vreemd gedrag van Turkse Tortels

De afgelopen twee winters is meermalen een bijzonder gedrag opgevallen bij Turkse Tortels als het begon te sneeuwen. Bij sneeuwbuien vlogen tientallen vogels bijna vertikaal de lucht in, om zich daarna al fladderend door de wind te laten meevoeren. Vervolgens een duikvlucht tegen de wind in te maken om weer opnieuw bijna vertikaal naar boven te vliegen.

● G. J. Bekker, Boterstraat 8, Wageningen.

Pinda-etende Vlaamse Gaai

In jaargang 25 (6): 268 schrijft Peter de Knijff uit Alphen aan de Rijn over pinda-etende Kauwen. Zijn Kauwen presteerden het niet, op een pinda-snoer balancerend, pinda's uit het omhulsel te peuteren.

In mijn tuin hangt een vissnoer van **0,20 mm dikte (!)** met pinda's, gespannen tussen een meidoorn en een voerplank, lengte circa 1 m. De pinda's op het snoer blijven aan beide zijde circa 15 cm van de aanhechtingspunten verwijderd. Een Vlaamse Gaai presteerde het om al klapwiekend en staartslaande het zo lang op dit snoer in evenwicht te blijven tot telkens een pinda uit het omhulsel werd losgepeuterd, die dan op de grond viel, waar de Vlaamse Gaai hem verorberde.

Ook op het in de meidoorn opgehangen voerkorfje verrichte de Vlaamse Gaai allerlei accrobatische toeren om aan zijn pinda's te komen.

● B. Boekhout, Duinweg 7, Hellevoetsluis.

Vlaamse Gaaien eten pinda's

Evenals in het Vogeljaar jaargang 26 : 38 werd gemeld dat Vlaamse Gaaien pinda's eten, wil ik u het volgende mededelen:

Op 23 en 24 februari dit jaar verbleven we op Texel en in de Koog voerden we achter een vacantieluise de vogels. Zo was er brood, vogelzaad, pinda's gestrooid en hingen er aan een draad geregen pinda's. Onder de bezoekers bevonden zich een viertal Vlaamse Gaaien die al spoedig alleenheerser op de voerplaats waren. Opmerkelijk was dat ze de volgende voorkeur aan het voedsel gaven: Eerst werden de brokken brood gegeten, waarna ze het zaad verorberden. Daarna waren de losse pinda's (in schil) aan de beurt die soms drie of vier achter elkaar in de krop verdwenen, waarna de betreffende vogel dan wegvloog en op een rustig plaatsje ging zitten eten.

Toen het voer van de tafel verdwenen was waagden de gaaien zich op het slappe koord van het pindasnoer. Eerst wat onwennig maar al spoedig hingen ze net als een Koolmees op z'n kop aan het pindasnoer. Ik geloof dat de foto's meer voor zich spreken. Dat het niet steeds de zelfde Vlaamse Gaai was, die aan het snoer hing, was zeker want een vogel was geringd en liet zich daardoor goed onderscheiden.

Vlaamse Gaai op pindasnoer, Texel, 23 februari 1978.

Foto: Hans Peeters.

Soms probeerde de vogel de pinda te pellen maar enkele keren trokken ze met een ruk aan de pinda, waarna deze van het snoer knapte. Het was een interessant en komisch schouwspel.

● J. G. M. Peeters, Europaplein 56, 5101 VX Dongen.

Naar aanleiding van de korte mededeling over Kautjes die pinda's eten ontvingen wij talloze mededelingen over Vlaamse Gaaien die dit óók doen. Van de laatste soort overigens een veel algemener verschijnsel zodat wij deze berichten niet alle meer zullen opnemen.

Redactie.

Eksters en schapen

Op 18 september van dit jaar noteerde ik nabij Oudekerk (N.H.) het volgende: In een weiland lagen een tiental schapen. Op de rug van één van hen merkte ik een Ekster op, die over de rug van het schaap naar zijn kop toeliep. Daar aangekomen begon hij met de snavel in het oor van het schaap te pikken. Deze liet hem rustig begaan. Het schaap had een kleurmerk in het oor, waardoor de Ekster zou kunnen zijn aangelokt, maar dit zou niet verklaren waarom het schaap de Ekster liet begaan en ook het volgende zou hier niet mee verklaard kunnen worden: de Ekster begon de wenkbrauwen van het schaap met de snavel te 'reinigen'. Het schaap kneep zijn ogen dicht, maar trok zijn kop niet weg; hij liet de Ekster nog steeds rustig begaan.

Even later vloog de Ekster naar een ander schaap, waar hij de zelfde handelingen verrichte, en daarna ook naar andere leden van het troepje, waarbij het opviel dat enkelen de Ekster met wilde kopbewegingen weg joegen, terwijl anderen volmaakt onverschillig bleven tijdens de 'behandeling' van de Ekster. Al met al deed dit gedrag van de Ekster sterk denken aan dat van de ossepijkers e.d. in Afrika. Ik observeerde dit gedrag gedurende 10 minuten, waarna de Ekster met een soortgenoot wegvloog.

● Remco Daalder, Veluwelaan 9, Amsterdam.

Laatste Turkse Heremietibissen

Vogelbeschermers in Turkije hopen dat de laatste Heremietibissen zich zullen laten verleiden tot het vestigen van een nieuwe broedplaats op de kliffen bij de rivier de Eufraat. Gevangen vogels, die in voor het doel speciaal geconstrueerde kooien worden geplaatst, zullen hun soortgenoten hiertoe moeten overhalen. De kooien, die door medewerkers van de Turkse Nationale Parken en het Nationaal Natuurbeheer, met steun van het Wereld Natuur Fonds, zullen worden gebouwd, zullen naar de kliffen worden overgebracht. De 'vrije' ibissen zullen, zo wordt gehoopt, zich daardoor misschien wel in de omgeving van de kooien vestigen.

Eén der laatste Turkse Heremietibissen.
Foto: Wereld Natuur Fonds.

De Heremietibis (*Geronticus eremita*) ook wel Waldrapp-, Bald- of Kaalkopibis genoemd, broedde vroeger in grote delen van Europa. In de zeventiende eeuw verlieten de vogels hun laatste bolwerken in de Alpen en de Jura. Nu broeden er nog enkele honderden paren in Marokko. De enige andere bekende broedplaats is gelegen in het centrum van Birecik, een plaats niet ver van de grens met Irak. In 1953 kwamen hier nog 1300 Heremietibissen voor. Het aantal daalde dit jaar tot 34. Dertien paren zorgden voor 17 nakomelingen. De vogels hebben hier erg te lijden van de nabijgelegen bebouwing, alsmede van voortdurend vandalisme. Al jaren wordt gepoogd de vogels te beschermen. Zo zijn er plateaus gemaakt om het aantal nestplaatsen uit te breiden. Getracht is bij de bevolking wat meer belangstelling voor de vogels te kweken, terwijl tijdens het broedseizoen

toezicht is gehouden. Zelfs is de oude gewoonte in ere hersteld de terugkeer van de ibissen te vieren! Het aantal is echter klein gebleven. De nieuwe broedplaats zal — als de ibissen willen komen — uitkomst moeten bieden.

Kaalkopibis nu 'gekooid'

Een volwassen paartje Kaalkopibissen (*Geronticus eremita*) is vergezeld van enkele eerstejaars vogels, nu in een grote kooi geplaatst die is bevestigd aan een rots aan de oever van de Eufraat bij het Turkse stadje Birecik. Het is zoals bekend bedoeld als een poging deze ibis in Turkije van de ondergang te redden. Door het optrekken van gebouwen en door vandalisme was er weinig meer van de oorspronkelijke broedplaats — alleen in Marokko komt verder nog een populatie van deze Kaalkopibissen voor — overgebleven. In 1977 ging het om nog 34 nesten met slechts 17 jongen. De Zwitserse ornitholoog Michel Terrettaz, die met steun van het internationaal Wereld Natuur Fonds het plan uitvoert, hoopt dat de gekooiden ibissen als lokvogels zullen fungeren voor de andere en in de nieuwe en beter beschermde omgeving tot nestelen zullen overgaan.

Boerenzwaluwen

Naar aanleiding van het stukje van G. P. J. Schuijl in 'Het Vogeljaar' 25 : 137 kan ik iets dergelijks melden: Gedurende de maand juli in 1977 verbleven wij in een vakantiehuisje in een dorpje in de Ardennen. De buitenmuren van het huisje waren geheel wit en daardoor vertoefden er de gehele dag een aantal vliegen etc. op. Nu broedde er onder de dakrand een paartje Boerenzwaluwen, dat mijn aandacht trok door herhaaldelijk 'botsen' tegen muur en ruiten. Het bleek al gauw dat zij de insecten, die op de muur zaten, verschalkten en naar de jongen brachten. Ook andere Boerenzwaluwen volgden hun voorbeeld, maar de eveneens in ruime mate aanwezige en broedende Huiszwaluwen vlogen zonder interesse langs het huis.

• George L. Funke, De Eerensplein 36, Den Haag.

Film:

Nationale Parken ... Noodzaak!

In opdracht van de directie Natuurbehoud en Openluchtrecreatie van het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (Steenvoordelaan 370, Rijswijk Z.H., 070-949233) heeft Bert Haanstra een film gemaakt getiteld 'Nationale Parken ... Noodzaak!'. De première heeft op 12 mei plaatsgevonden te Den Haag en het doel van deze film is de bevolking in te lichten omtrent het overheidsstreven te komen tot de instelling van nog 22 nationale parken en 9 reservaten.

Gedrag Boeren- en Huiszwaluwen

Half augustus ontdekten we op de Pannenhoeft een groep van ongeveer 300 zwaluwen, waarvan 200 Boeren- en 50 Huiszwaluwen. Gezeten op de prikkeldraden van het weiland. Het aangrenzende perceel was een dag geleden door de boer bewerkt.

Wat ons opviel was dat alle zwaluwen steeds maar weer op het bewerkte land vielen. Ze pikten en tippelden steeds maar rond over het land. Om daarna weer op de draad terug te vallen. Dit gedrag hebben we een uur gadeslagen op afstand.

We hebben bewust afstand bewaard om de vogels niet te storen in hun bezigheden. Onze mogelijke verklaring hiervoor was dat de vogels pas uitgezwermde mieren aten.

- F. de Jong & C. Wagtmans, Hilssondisstraat 7, Sprundel.

Blauwe Reiger gestikt in Baars

Toen ik onlangs enkele van mijn oude Vogeljaarnummers jaargang 20 (4): 163 weer eens doorbladerde, kwam ik een artikeltje tegen betreffende een Aalscholver, die in een grote Snoekbaars was gestikt. Een dergelijk geval kwam ik echter ruim een jaar terug ook tegen.

We wandelden, Ed Blaas en schrijver dezes, op 18 december 1976 op goed geluk en in de hoop wat vogels tegen te komen langs de Oostvaardersdijk, tussen Lelystad-Haven en de Houtribsluizen, in Zuidelijk Flevoland. Het was koud, guur weer. Er lag zelfs sneeuw. Toen we ongeveer de helft van die afstand hadden afgelegd, ontdekten we een dode Blauwe Reiger aan de onderkant van de bazaltglooiing, op een meter of drie afstand van het water. Het was een volwassen vogel en 'zā op het eerste gezicht niet in een slechte conditie. Meteen viel de onnatuurlijke dikke, opgezwollen hals op. Zodra we die onregelmatigheid nader bekeken, bleek dat de oorzaak daarvan een grote Baars was, die in de slokdarm van deze wat te gulzige vogel was blijven steken. De lengte van de Baars was ongeveer 27 centimeter. De vis was zowel aan de kop als aan de staart zwaar beschadigd, terwijl de romp zelf haast puntgaaf was. Opmerkelijk was dat, evenals bij de Aalscholver uit het artikel van de heer Ten Haken, de slokdarm en in dit geval ook de luchtpijp van de vogel door enkele stekels van de rugvin waren kapotgescheurd,

hetgeen waarschijnlijk ook de doodsoorzaak van de reiger was. De grootte van de vis moet voor de Blauwe Reiger geen bezwaar zijn geweest; ik heb Blauwe Reigers wel grotere prooien als geheel naar binnen zien werken, of, zoals ik ook wel eens heb zien gebeuren, is dat Blauwe Reigers als een prooi hen te groot lijkt, ze hem eerst in stukken hakken alvorens hem te nuttigen.

Deze Blauwe Reiger scheen echter geen idee gehad te hebben welke gevaren het eten van een Baars met zich mee kan brengen. Misschien worden Blauwe Reigers wel minder kieskeurig qua voedselkeuze al naar gelang de weersomstandigheden slechter worden en het voedsel schaarser. Ik heb daarover de heer Blok naar zijn mening gevraagd. Volgens laatstgenoemde behoren Baarzen toch tot de hoofdprooien die op het nest worden aangevoerd, al zijn het meestal kleinere exemplaren (naar een onderzoek in Engeland). Van vreemdheid tegenover de prooi kan haast geen sprake zijn. 'Het is inderdaad nogal een uitzonderlijk geval, want zover mij bekend zijn er slechts twee gepubliceerde waarnemingen van Blauwe Reigers die door het eten van dergelijke vissen zijn omgekomen, en toen betroffen het ook Snoekbaarzen van rond de veertig centimeter. Met deze vis moet een Blauwe Reiger normaliter geen moeite hebben gehad. Een mogelijkheid is dat deze Blauwe Reiger de vis om de één of andere reden weer wilde opbraken, waardoor de stekels door de slokdarm zijn gedrongen. Dan is het al te laat. Maar dat laatste is zuiver een speculatie.'

Nu ben ik mij gaan afvragen hoe vaak zo iets nu voorkomt en wat de oorzaken van die 'uitzonderingen' zijn. Niet alleen Blauwe Reigers, maar alle grote visetende vogelsoorten hebben mijn belangstelling, met een accent op Aalscholvers, reigers en futen. Als iemand, die een dergelijke waarneming hieromtrent gedaan heeft, mij zou willen inlichten, liefst met zoveel mogelijk details, zal ik dat zeer waarderen. Ook eventuele literatuuropgaven zijn welkom.

- Egon Kraak, Wijsmullerstraat 44 hs, Amsterdam, tel. 020-173789.

LITTERATUUR:

Haken, K. ten (1972): Aalscholver stikt in Snoekbaars. Het Vogeljaar: 20 (4): 163.

Gestikte Blauwe Reiger.
Oostvaardersdijk, 18 december
1976.
Foto: Egon Kraak.

